

imidlertid, det vil gaa, som det er gaaet tidligere; hvis man lægger hele vort Skolevæsen ind under Staten, vil der komme samme Træghed som i gamle Dage, da der ikke stod et privat Skolevæsen ved Siden til at skubbe fremad. De Herrer Socialdemokrater vide jo vel, at der hersker meget forskellige Anskuelse om, hvorledes man paa Skolevæsenets Omraade skal gribe Sagen an, og jeg synes, de maa kunne unde os den Frihed, at de private Skoler støttes gennem Staten lige saa vel som Statsskolen. Det er de samme Borgere, der komme til at støtte dem begge.

Derfor vil jeg meget anbefale, at vi tiltræde dette Lovforslag og støtte de private Realskoler, saa at de kunne fortsætte deres Virksomhed og staa ikke alene i Kraft af Realskoleloven som en Spore ved Siden af Statsskolen, men tillige som et Udtryk for de Folks Ønsker, der mene, at de private Realskoler tidt fremme Undervisningen nok saa godt, som det kan ske gennem Statsskolen. Da Forslaget er blevet angrebet fra anden Side, har jeg med disse faa Ord villet anbefale det.

Borghjerg: Det ærede Medlem, der nu satte sig, sagde, at det var rimeligt, at vi støttede Privatskolen; thi, sagde han, den gjorde Gavn, den holdt — det var i alt Fald hans Mening — det friske Initiativ vedlige, den gav Spillerum for ny pædagogiske Ideer. Det var i alt Fald hans Tankegang. Jeg kender jo meget godt den Tankegang, men jeg vil gøre opmærksom paa den Selvmodsigelse, som de saakaldte Friskolevenner, Privatskolens Venner, i de senere Aar mere og mere have indviklet sig i, idet nemlig de, der holde paa det fri Initiativ, paa de ny pædagogiske Ideer, paa at komme bort fra alt, hvad der hedder Statens Formynderskab osv., mere og mere raabe paa Statstilskud og Statshjælp, hvormed jo ogsaa følger et vist Tilsyn fra Statens Side. Jeg gør opmærksom paa denne Karikatur af den gamle grundtvigske Friskoletanke. Det er jo en ren Karikatur. Netop naar man holder paa Friheden, det private Initiativ osv., saa lad de Herrer klare sig selv, lad dem oprette Privatskoler, Friskoler, hvis de kunne klare sig. Men hvorfor i Alver-

den komme de saa her og kræve Stats-tilskud?

Det er lige det modsatte af det, Grundtvig krævede. Efter min Mening stammer Højskolens Dekadence fra det Øjeblik, da den opgav den gamle Frihedstanke og begyndte at søge Statstilskud, Statshjælp, Statskontrol, Statstilsyn paa alle Leder og Kanter. Da opgav den sin Frihed, det er netop Stillingen. Det gør et noget ejendommeligt Indtryk at høre Grundtvigianere og grundtvigske Friskolemænd raabe paa Statstilskud og Statshjælp det ene Aar mere ivrige end det andet. Nej, vi have, som ogsaa det ærede Medlem for Aarhus Amts søndre Kreds (Sabroe) har sagt, ikke det mindste imod den fri Skole, den private Skole, hvis den kan klare sig. Men lad den klare sig selv, vi have meget imod, at man søger at hjælpe den og derved kommer til at skade Folkeskolen ved at virke hemmende for Folkeskolens Udvikling og ved at tage Interessen bort fra faa Folkeskolen saa god som muligt. Og det er netop det, man gør her i dette Tilfælde.

Det ærede Medlem for Viborg (Sveistrup) maa jo huske, at efter Realskoleloven af 1902 er Almenskoleloven af 1903 vedtagen; og det var netop Meningen med denne Lov, at den skulde give Rammerne for Udviklingen af Enhedsskolen, for Udviklingen af den fælles Folkeskole. Jeg skal her tillade mig at anføre et Par Ord af Motiverne, der ledsagede Almenskoleloven af 1903, den Lov, som blev enstemmig vedtagen her i Tinget og ogsaa enstemmig vedtagen i det andet Ting, den Lov, som ogsaa det ærede Medlem for Viborg har været med til at stemme for... (Sveistrup: Da var jeg ikke Medlem af Tinget)... Naa, saa var det det ærede Medlems Meningsfæller... denne Lov, der efter min Mening er det eneste virkelige Fremskridt, der er sket efter Systemskiftet, og maaske det eneste, der er sket siden 1901 herhjemme paa Lovgivningens Omraade, det eneste virkelige principielle og banebrydende Fremskridt.

Dette Lovforslag ledsages af Motiver, hvori det blandt andet hedder: „Grundlaget for vort hele Skolevæsens Bygning skal og maa være Folkeskolen, som efter